

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1So/74/2015
Identifikačné číslo spisu: 6014201344
Dátum vydania rozhodnutia: 25.04.2017
Meno a priezvisko: JUDr. Igor Belko
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2017:6014201344.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Igora Belka a členov senátu Ing. JUDr. Miroslava Gavalca, PhD., a JUDr. Mariána Trenčana, v právnej veci navrhovateľky: R. F. L., rod. M., nar. XX. F. XXXX, bytom J. N. XXXX/X, Z., ako opatrovníčky L. L., nar. XX. W. XXXX, bytom J. N. XXXX/X, Z., proti odporkyni: Sociálna poisťovňa, ústredie, ul. 29. augusta č. 8, 813 63 Bratislava, o invalidný dôchodok, o odvolaní navrhovateľky proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici, č. k. 26Sd/293/2014-26 zo dňa 18. júna 2015, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici, č. k. 26Sd/293/2014-26 zo dňa 18. júna 2015 mení tak, že rozhodnutie odporkyne č. XXX XXX XXXX X zo dňa 27. júna 2014 zrušuje a vec jej vracia na ďalšie konanie.

Navrhovateľke náhradu trov konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

Krajský súd v Banskej Bystrici napadnutým rozsudkom potvrdil rozhodnutie č. XXX XXX XXXX X zo dňa 27. júna 2014, ktorým odporkyňa podľa § 70 ods. 2 a § 82 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení priznala od 18.01.2010 L. L. invalidný dôchodok vo výške 140,30 € mesačne, ktorý bol na základe jednotlivých valorizačných úprav zvýšený od 01.01.2013 na 153,60 €.

Krajský súd tak rozhodol podľa odôvodnenia rozsudku preto, že konanie odporkyne, ktoré predchádzalo vydaniu napadnutého rozhodnutia, bolo realizované v súlade so zákonom a zákonné a vecne správne bolo i napadnuté rozhodnutie. Správny orgán postupoval správne, keď za účelom rozhodnutia o žiadosti navrhovateľky o priznanie invalidného dôchodku posudzoval mieru poklesu schopnosti L. L. vykonávať zárobkovú činnosť, pretože platná právna úprava vznik invalidity podmieňuje poklesom pracovnej schopnosti poistenca pod zákonom stanovenú hranicu. Správne vychádzal z posudku posudkového

lekára pobočky Sociálnej poisťovne, ktorý bol vo svojom obsahu potvrdený aj posudkovým lekárom ústredia, pretože oni sú podľa § 153 ods. 5 zákona o sociálnom poistení výlučnými kompetentnými subjektmi na posudzovanie zdravotného stavu poistencov pre účely ich prípadnej invalidizácie. Vzhľadom na objektívne zistené zdravotné ťažkosti posudzovaného považoval správne za jeho rozhodujúce zdravotné postihnutie duševné ochorenie, ktoré s ohľadom na jeho konkrétne prejavy a stupeň IQ správne zaradil pod príslušnú položku v rámci prílohy č. 4 k zákonu o sociálnom poistení a priznaný pokles jeho pracovnej schopnosti v strede možného percentuálneho rozpätia presvedčivo odôvodnil v súlade s vykonaným posúdením psychického stavu posudzovaného znalcom z odboru psychiatrie a skutočnosťou, že duševná porucha v pravom zmysle slova uňho nebola zistená. Vyjadril sa aj k metrickému vyjadreniu jeho intelektu, pri ktorom je potrebné zohľadňovať podľa medicínskych kritérií aj ďalšie prejavy duševného postihu. Jeho posudkové závery boli doplnené aj vzhľadom na možný vývoj duševných ťažkostí navrhovateľa tak, že vzhľadom na krátkosť času nemohlo od podanej žiadosti o priznanie invalidného dôchodku ku dňu rozhodovania dôjsť k takému nepriaznivému vývoju, ktorý by sa mohol prejaviť v zmene percentuálnej miery jeho zníženej pracovnej schopnosti. Do roku 2012 nebola hodnota jeho IQ ani metricky vyjadrená. Pridružené sporadické eretické poruchy správania je možné ovplyvniť príslušnou medikamentóznou liečbou a bez iných súvislostí v prejavoch duševného postihnutia posudzovaného nenavýšujú percentuálny pokles jeho pracovnej schopnosti. Správne nevyužil možnosť percentuálneho navýšenia zníženej pracovnej schopnosti posudzovaného aj pre jeho kožné ochorenie, pretože nedosahovalo taký stupeň závažnosti, ktorý má posudkový význam.

Krajský súd ďalej konštatoval, že na základe takto správne a úplne zisteného stavu zdravotného postihnutia L. L. dospela odporkyňa k správne mu zisteniu, že jeho invalidita vznikla pred dovŕšením veku, v ktorom sa končí povinná dochádzka. Priznaný percentuálny pokles jeho pracovnej schopnosti logicky a presvedčivo v súlade s posudkovými a zákonnými kritériami odôvodnila a následne správne rozhodla, keď mu napadnutým rozhodnutím priznala invalidný dôchodok odo dňa dovŕšenia 18. roku veku, t. j. najskôr, ako to právna úprava umožňuje pri vzniku invalidity pred dovŕšením veku, v ktorom sa končí povinná školská dochádzka. Správne určila aj sumu jeho invalidného dôchodku vychádzajúc z celého fiktívneho obdobia jeho dôchodkového poistenia až do dosiahnutia dôchodkového veku, zo zákonom určeného priemerného osobného mzdového bodu a aktuálnej dôchodkovej hodnoty platnej v roku 2010. Správne sumu priznanej dôchodkovej dávky zvýšila na základe každoročných valorizačných zvýšení tak, ako to právna úprava, ktorá bola citovaná vo výroku napadnutého rozhodnutia, ustanovila.

Vecnú správnosť rozhodnutia odporkyne podľa krajského súdu nemohli ovplyvniť ani odborné psychiatrické a kožné nálezy predložené na pojednávaní pred krajským súdom, pretože nedokumentovali iný, resp. závažnejší stav jeho zdravotných ťažkostí než ten, ktorý už bol posudkovo zohľadnený.

Pretože krajský súd nezistil žiadne pochybenia v postupe a v rozhodnutí odporkyne o priznaní invalidného dôchodku L. L., potvrdil jej rozhodnutie ako vydané v súlade so zákonom, v zmysle § 250q ods. 2 O. s. p.

Proti rozsudku krajského súdu podala navrhovateľka v zákonnej lehote odvolanie, v ktorom uviedla, že s rozhodnutím nemôže súhlasiť ako matka ani ako opatrovníčka L. L.. Uviedla, že predložila posudky psychológov a psychiatrov o zdravotnom stave jej syna, v ktorých sa uvádza, že nie je schopný samostatne žiť, fungovať a pracovať. Kým pracoval ako dobrovoľník, bol spokojný on aj zamestnávateľ, pretože bol pre starších ľudí prínosom už aj trochu ochoty. Po uzatvorení pracovného pomeru na kratší pracovný čas sa začali problémy, sťažnosti zamestnávateľa na jeho neadekvátne správanie a agresivitu. U dvoch zamestnávateľov - Hospic Božieho milosrdenstva v Banskej Bystrici a DDS LUNA Brezno - si musela vypočúť sťažnosti na agresivitu jej syna, ktorá sa začala prejavovať aj doma. Tlak na neho ako zamestnanca na odvedenie práce za určitý stanovený čas môže mať nedozerateľné následky, jeho reakcia na neustály tlak v práci je spravidla podráždenosť, ktorá stúpa do agresivity. Sťažnosti sa končili vypísaním L. L. na PN psychiatrom. Dva roky sa ho snažia dostať do psychickej pohody. Nesmie na neho nikto vyvíjať tlak a žiadať v určitom časovom úseku vykonanie práce v stanovenom termíne. Nevie si predstaviť chránenú dielňu, kde by dokázal pracovať cielene, čo len na skrátený pracovný čas a podal požadovaný výkon bez následkov na jeho psychickom zdraví.

Ďalej uviedla, že odporkyňa tvrdí, že jej syn, zbavený spôsobilosti na právne úkony, môže pracovať na 50 %. Zamestnanec v zmysle Zákonníka práce musí prácu vykonávať osobne podľa pracovnej zmluvy v určenom pracovnom čase a dodržiavať pracovnú disciplínu. Vzniká podľa nej otázka, kto môže tvrdiť, že človek nespôsobilý na právne úkony pochopil, čo sa od neho vyžaduje podľa pracovnej zmluvy a otázka, kto bude zodpovedný za neadekvátne správanie a škody vzniknuté pri výkone pracovnej činnosti.

Sociálna poisťovňa podľa nej neposúdila zdravotný stav jej syna komplexne. Podľa § 71 zákona o sociálnom poistení pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť sa posudzuje porovnaním telesnej schopnosti, duševnej schopnosti a zmyslovej schopnosti poistenca s dlhodobou nepriaznivým zdravotným stavom a telesnej schopnosti, duševnej schopnosti a zmyslovej schopnosti zdravej fyzickej osoby. Musí sa podľa ods. 4 vychádzať aj

- a) z lekárskeho správ a údajov zo zdravotnej dokumentácie zdravotníckeho zariadenia a zhodnotenia liečby s určením diagnostického záveru, stabilizácie ochorenia, jeho ďalšieho vývoja, ďalšej liečby (pričom psychiatrické a psychologické posudky tvrdia, že jej syn nie je schopný samostatne žiť, fungovať a pracovať);
- b) z komplexných funkčných vyšetrení a ich záverov, pričom sa prihliada na zostávajúcu schopnosť vykonávať zárobkovú činnosť, zostávajúcu schopnosť prípravy na povolanie, možnosti poskytnutia pracovnej rehabilitácie alebo rekvalifikácie.

L. L. má ukončený odbor pomocný kuchár a opatrovateľ na špeciálnej škole Válská. V odbore kuchár sa nemôže uplatniť z dôvodu ekzému na rukách, čo tiež nebolo vzaté do úvahy pri posudzovaní zdravotného stavu. Keď sa jeho ruky dostanú do styku s vodou a čistiacimi prostriedkami, reagujú zápalom, o čom doložila lekárske potvrdenia.

Podľa navrhovateľky odporkyňa neposúdila zdravotný stav jej syna v zmysle zákona, ale nekomplexne bez zreteľa na ďalší vývoj jeho zdravia. Preto žiadala o prehodnotenie a zmenu rozsudku.

Odporkyňa sa k odvolaniu vyjadrila tak, že dôvody uvádzané navrhovateľkou nepovažuje za opodstatnené. Navrhovateľka neuviedla také nové skutočnosti, ktoré by spochybnili alebo vyvrátili záver prijatý v posudkoch posudkových lekárov. Skutkové okolnosti týkajúce sa rozsahu zdravotného poškodenia syna navrhovateľky boli podľa odporkyne dostatočne ozrejmené a nebol daný dôvod na ďalšie dokazovanie. Navrhovateľka v konaní nepreukázala, že by zdravotný stav jej syna bol zhoršený v rozsahu odôvodňujúcom určenie vyššej miery poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť, a preto mu nárok na zvýšenie sumy invalidného dôchodku nevznikol. Preto odporkyňa považuje závery napadnutého rozsudku za vecne správne a dostatočne podložené vykonaným dokazovaním a navrhuje, aby odvolací súd napadnutý rozsudok krajského súdu potvrdil ako vecne správny podľa § 219 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „O. s. p.“).

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd odvolací (§ 250s O. s. p. v spojení s § 10 ods. 2 O. s. p. a § 492 ods. 2 zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok), preskúmal rozsudok krajského súdu, rozhodnutie odporkyne a konanie, ktoré mu predchádzalo a po zistení, že odvolanie bolo podané oprávnenou osobou v zákonnej lehote (§ 204 ods. 1 O. s. p.) a ide o rozsudok, proti ktorému je podanie odvolania prípustné (§ 202 O. s. p. v spojení s § 250s O. s. p.), dospel jednomyselne k záveru, že je potrebné zmeniť rozhodnutie krajského súdu, zrušiť rozhodnutie odporkyne a vrátiť jej vec na ďalšie konanie. Rozhodol bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa ustanovenia § 250ja ods. 2 O. s. p. s tým, že deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne päť dní vopred na úradnej tabuli súdu a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (www.nsud.sk). Rozsudok bol verejne vyhlásený dňa 25.04.2017 (§ 156 ods. 1 a 3 O. s. p.).

Predmetom odvolacieho konania bolo preskúmanie rozsudku krajského súdu, preto v medziach odvolania odvolací súd preskúmal rozsudok krajského súdu, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, pričom v rámci odvolacieho konania skúmal aj napadnuté rozhodnutie odporkyne, a to najmä z toho pohľadu, či krajský súd správne posúdil jeho zákonnosť.

Podľa § 70 ods. 1 zákona o sociálnom poistení, poistenec má nárok na invalidný dôchodok, ak sa stal invalidný, získal počet rokov dôchodkového poistenia uvedený v § 72 a ku dňu vzniku invalidity nespĺňa podmienky nároku na starobný dôchodok alebo mu nebol priznaný predčasný starobný dôchodok.

Podľa § 71 ods. 1 zákona o sociálnom poistení, poistenec je invalidný, ak pre dlhodobu nepriaznivý zdravotný stav má pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 40 % v porovnaní so zdravou fyzickou osobou.

Podľa § 71 ods. 3 prvej vety zákona o sociálnom poistení, pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť sa posudzuje porovnaním telesnej schopnosti, duševnej schopnosti a zmyslovej schopnosti poistenca s dlhodobou nepriaznivým zdravotným stavom a telesnej schopnosti, duševnej schopnosti a zmyslovej schopnosti zdravej fyzickej osoby.

Podľa § 71 ods. 4 zákona o sociálnom poistení pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť sa posudzuje na základe lekárskeho správ a údajov zo zdravotnej dokumentácie zdravotníckeho zariadenia a zhodnotenia liečby s určením diagnostického záveru, stabilizácie ochorenia, jeho ďalšieho vývoja, ďalšej liečby a komplexných funkčných vyšetrení a ich záverov, pričom sa prihliada na zostávajúcu schopnosť vykonávať zárobkovú činnosť, zostávajúcu schopnosť prípravy na povolanie, možnosti poskytnutia pracovnej rehabilitácie alebo rekvalifikácie.

Podľa § 71 ods. 6 zákona o sociálnom poistení, miera poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť v percentách sa určuje podľa druhu zdravotného postihnutia, ktoré je rozhodujúcou príčinou dlhodobou nepriaznivého zdravotného stavu, a so zreteľom na závažnosť ostatných zdravotných postihnutí.

Podľa § 71 ods. 8 zákona o sociálnom poistení mieru poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť určenú podľa odseku 6 možno zvýšiť najviac o 10 %, ak závažnosť ostatných zdravotných postihnutí ovplyvňuje pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť. Na určenie zvýšenia hodnoty sa vychádza z predchádzajúceho výkonu zárobkovej činnosti, dosiahnutého vzdelania, skúsenosti a schopnosti rekvalifikácie. Obdobne to platí, ak pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť je dôsledkom viacerých zdravotných postihnutí podmieňujúcich dlhodobou nepriaznivý zdravotný stav.

Pri posudzovaní nároku na invalidný dôchodok je kľúčovou otázkou vplyv dlhodobou nepriaznivého zdravotného stavu na schopnosť výkonu zárobkovej činnosti. Nárok na invalidný dôchodok je v zmysle zákona o sociálnom poistení podmienený invaliditou poistenca, ktorá spočíva v tom, že poistenec má pre dlhodobou nepriaznivý zdravotný stav pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 40 % v porovnaní so zdravou fyzickou osobou.

Odvolací súd zo súdneho a pripojených administratívnych spisov odporkyne zistil, že rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici č. 26Sd/63/2013-36 zo dňa 06.03.2014 bolo zrušené rozhodnutie vydané odporkyňou dňa 07.02.2013 pod č. XXX XXX XXXX. V rámci realizácie rozsudku posudkový lekár sociálneho poistenia Sociálnej poisťovne, pobočky Banská Bystrica, posúdil zdravotný stav L. L. dňa 05.06.2014 so záverom, že je invalidný podľa § 71 ods. 1, pretože miera poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť je 50 %. Ako rozhodujúce ochorenie boli určené ľahká duševná zaostalosť (v klasifikácii podľa Prílohy č. 4 zákona o sociálnom poistení ide o kapitolu V, položku 6, písm. a/, so zákonným rozpätím 40-60 %), organicky podmienená porucha osobnosti a stav po detskej mozgovej obrne. Za iné ochorenia nedošlo k zvýšeniu miery poklesu. Invalidita vznikla pred dovŕšením veku, v ktorom končí povinná školská dochádzka. V posudku sa uvádza:

„Posudzovaný je XX ročný muž, ktorý ukončil štúdium na špeciálnom odbornom učilišti, je vyučený kuchár a následne aj opatrovateľ. Od detstva je v starostlivosti odborného lekára pre mentálnu subnormu až hraničné pásmo duševnej zaostalosti po prekonanej detskej mozgovej obrne s poškodením mozgu. Uvedené bolo potvrdené aj klinickým psychológom v predškolskom veku. Následné opakované vyšetrenia psychológom a psychiatrom popisujú intelektové schopnosti v hraničnom pásme duševnej zaostalosti disproporcionálne rozložené. Pokles intelektových schopností bolo neskôr aj dôvodom vzdelávania v špeciálnej základnej škole a v štúdiu pokračoval na špeciálnom odbornom učilišti. Pri

posledne vykonanom psychologickom vyšetrení, ktoré bolo vykonané k posúdeniu zdravotného stavu na účely invalidity v januári 2013, popisuje psychológ už pokles intelektu do pásma ťažkej debility, metrický je vyjadrené IQ 56, dovedy hodnota IQ dovedy nebola metricky určená. Po konzultácii s odborným lekárom-psychiatrom je možné konštatovať, že v tak krátkom časovom intervale (psychiatrické vyš. z 17.04.2012 a psychologické vyš. z 07.01.2013) nie je možné, aby došlo k zhoršeniu duševnej zaostalosti, ktorá bola v predchádzajúcich rokoch opakovane v hraničnom pásme -mentálna subnorma až hraničné pásmo duševnej zaostalosti. Taktiež z medicínskeho hľadiska nie je možné dané rozpätie IQ matematicky rozdeliť na jednotlivé pásma (horné, stredné dolné). K uvedenému sa môžu pridružiť prípadné organické zmeny CNS (napr. poruchy správania), ktoré je potrebné k posúdeniu zohľadniť, tieto sa u posudzovaného nezvýraznili. Občasné prejavy porúch správania sú priebežne medikamentózne ovplyvňované. Neskôr doplnené vyšetrenie súdnym znalcom v r. 2013 potvrdzuje ľahkú mentálnu retardáciu s IQ 56, čo je debilita ťažkého stupňa, súčasne súdny znalec nezisťuje duševnú poruchu v pravom slova zmysle. Hodnotí osobnosť ako simplexnú, sugestibilnú, so zníženými intelektovými schopnosťami, úroveň základných a všeobecných vedomostí je mechanicky naučená, chýbajú v nich logické súvislosti. Ovláda základné matematické úkony, v domácnosti pomôže so základnými prácami, je potrebné ho usmerňovať a kontrolovať, schopnosť samostatne sociálne fungovať je u postihnutého obmedzená. Uvedenému mentálnemu postihnutiu bol primerane zvolený aj ďalší vzdelávací proces s vyššie popísaným dosiahnutým vzdelaním. Vhodné je pracovné uplatnenie v chránených dielňach, čo sú zriadené špeciálne pracoviská pre ľudí so zdravotným postihnutím, prípadne ľahké manuálne práce na skrátenej pracovný úväzok. Uvedenému zdravotnému postihnutiu aj pri dnešnom posúdení prináleží miera poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť 50%, v ktorej je zohľadnená aj organicky podmienená porucha osobnosti s eretickými poruchami správania. Invalidita vznikla pred dovŕšením veku, v ktorom sa končí povinná školská dochádzka."

Tento posudok bol podkladom rozhodnutia odporkyne, voči ktorému navrhovateľka podala opravný prostriedok.

Na základe opravného prostriedku navrhovateľky bol zdravotný stav L. L. opätovne posúdený inou posudkovou lekárkou pobočky Sociálnej poisťovne dňa 05.09.2014 s rovnakým výsledkom. Potom jeho zdravotný stav dňa 09.10.2014 posúdila posudková lekárka Sociálnej poisťovne - ústredia, vysunutého pracoviska v Banskej Bystrici, ktorej posudkové závery boli rovnaké, pokiaľ ide o určenie miery poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť, pričom medzi ochoreniami uviedla už aj atopický ekzém v remisii (na základe kožného vyšetrenia z 09.09.2014). V posudku sa okrem iného uvádza: „Už v detskom veku bol opakovane vyšetrený psychológom, ako aj psychiatrom, ktorí popisali IQ v hraničnom pásme duševnej zaostalosti, preto bol preradený do špeciálnej základnej školy a v štúdiu pokračoval na osobitnom učilišti v profesii kuchár ošetrovateľ. V 01/2013 pri psychologickom vyšetrení bolo IQ určené na hodnotu 56 - čo je ľahká mentálna retardácia v dolnom pásme. Pri opakovanom psychologickom vyšetrení nebola zistená duševná porucha v pravom slova zmysle. Psychológ hodnotí jeho osobnosť ako jednoduchú, sugestibilnú so zníženými intelektovými schopnosťami. Schopnosť sociálne fungovať je obmedzená. Pri jeho mentálnom postihnutí mal primerane zvolený vzdelávací proces, podľa ktorého je možné jeho pracovné uplatnenie pod vedením druhej osoby v chránených dielňach. Eretické poruchy správania, ktorú sú opakovane popisované psychiatrom pri vyšetrení sa pri liečbe zlepšili, ako o tom svedčí vyšetrenie psychiatra z 06/2014 a zo 09/2014. Miera poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť pri ľahkej mentálnej retardácii s IQ 56 je 50%. Pre atopický ekzém je v starostlivosti dermatovenerológa od detstva. Prejavy atopickej dermatitídy sú toho času v remisii. Pri atopickom ekzéme má obmedzenie pre kontakt s vodou, čistiacimi prostriedkami a chemikáliami. Uvedené ochorenie, nakoľko je v remisii, je posudkovo nezáväzná, nezvyšuje mieru poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť".

Odporkyňa vo svojom vyjadrení zo dňa 21.10.2014 uviedla, že posudkoví lekári zotrvali na pôvodnom posudku, že L. L. je naďalej invalidný s mierou poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť 50 %. Keďže sa navrhovateľke nepodarilo spochybniť správnosť rozhodnutia o priznaní invalidného dôchodku, odporkyňa žiadala, aby krajský súd rozhodnutie odporkyne potvrdil ako vecne správne.

Na pojednávaní pred krajským súdom, ktoré sa konalo dňa 18.06.2015, navrhovateľka uviedla, že trvá na podanom opravnom prostriedku. Zdôraznila, že jej syn nie je schopný pracovať, o čom v priebehu konania predložila dôkazy. Nie je schopný vykonávať závislú činnosť a počúvať príkazy nadriadených, lebo potom má neadekvátne reakcie. Nemôže pracovať ani v chránenej dielni, pokúšala sa ho tam zamestnať, ale nebol schopný uložené povinnosti vykonávať a napokon došlo k zhoršeniu jeho zdravotného stavu. Koná svojvoľne a nie je možné ho na pracovisku zvládnuť. Predložila aktuálne psychiatrické a kožné nálezy.

Zástupkyňa odporkyne uviedla, že novo vydanými posudkami posudkových lekárov boli ozrejmene výhrady, ktoré boli obsahom predchádzajúceho zrušujúceho rozhodnutia krajského súdu. Preto navrhla potvrdiť rozhodnutie odporkyne. Na tom istom pojednávaní bol vyhlásený rozsudok, ktorý je napadnutý týmto odvolaním.

Vzhľadom na to, že posúdenie dlhodobosti nepriaznivého zdravotného stavu a jeho následkov na schopnosť občana vykonávať zárobkovú činnosť vyžaduje odborné lekárske znalosti, vo veciach sociálneho poistenia je posudzovanie v tomto smere zverené posudkovým lekárom sociálneho poistenia príslušnej pobočky resp. ústredia (§ 153 ods. 5 zákona o sociálnom poistení).

Kľúčovou otázkou pri posudzovaní nároku na invalidný dôchodok je otázka vplyvu dlhodobo nepriaznivého zdravotného stavu na schopnosť výkonu zárobkovej činnosti. Nárok na invalidný dôchodok je v zmysle zákona o sociálnom poistení podmienený invaliditou poistenca, ktorá spočíva v tom, že poistenc má pre dlhodobo nepriaznivý zdravotný stav pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 40 % v porovnaní so zdravou fyzickou osobou.

Odvolací súd sa pri prieskume rozhodnutia odporkyne zameril i na otázku, ktorá je v daných skutkových okolnostiach celkom zásadná, a síce, či odporkyňa zistila zákonným spôsobom mieru poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť L. L., čo je v zmysle zákona o sociálnom poistení jedna z častí skutkového stavu, ktorého zistenie je určujúce pre rozhodnutie o priznaní a o výške invalidného dôchodku. Z odôvodnenia rozhodnutia odporkyne vyplýva, že odporkyňa považuje za súčasť odôvodnenia aj odborný posudok o invalidite z 05.06.2015.

Odvolací súd považuje za potrebné poukázať na to, že už Krajský súd v Banskej Bystrici rozsudkom č. k. 26Sd/63/2013-36 z 06.03.2014 zrušil predchádzajúce rozhodnutie odporkyne v tej istej veci kvôli jeho nepreskúmateľnosti pre nedostatok dôvodov a zistenie skutkového stavu v rozpore s obsahom spisu. Odporkyňa súd zaviazal pri rozhodovaní postupovať takto: „V ďalšom konaní bude odporkyňa povinná postupovať a rozhodnúť vo veci podľa zákona č. 461/2003 Z. z. pri dodržaní zásad administratívneho konania, čl. 39, 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a Dohovoru o minimálnej norme sociálneho zabezpečenia č. 102. V rozhodnutí je potrebné komplexne sa vysporiadať so všetkými posudkovými kritériami, určujúcimi pre percentuálne zhodnotenie zníženej pracovnej schopnosti navrhovateľa a skutkovo a právne vyhodnotiť aj zmeny v skutkovom stave veci tak, aby napadnuté rozhodnutie zohľadňovalo prípadnú zmenu v percentuálnom vyjadrení zníženej pracovnej schopnosti navrhovateľa odo dňa priznania nároku na invalidný dôchodok do rozhodnutia v súlade so zisteným skutkovým stavom veci a posudkovými kritériami. Svoje rozhodnutie náležité odôvodní tak, ako jej to vyplýva z ust. § 209 ods. 4 cit. zákona.“

Podľa názoru odvolacieho súdu odporkyňa túto svoju povinnosť nespĺnila. Z posudku z 05.06.2015, na ktorého záveroch postavila odporkyňa svoje zistenie skutkového stavu, ani zo samotného rozhodnutia odporkyne totiž nevyplýva, akými úvahami sa odporkyňa riadila pri určení miery poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť, čiže pri zisťovaní miery invalidity syna navrhovateľky. V posudku lekárka síce uviedla, že dané rozpätie IQ nie je možné matematicky rozdeliť na jednotlivé pásma, avšak z posudku nevyplýva, ako teda dospela k určeniu miery poklesu práve 50 %. Okrem toho krajský súd vo svojom zrušujúcom rozsudku poukázal na to, že aj v znaleckom posudku z 28.08.2013, ktorý bol vypracovaný na účely konania o zbavení spôsobilosti na právne úkony L. L., znalkyňa uviedla okrem iného: „Myslenie má simplexné, povrchné, nevypravné. Nie je schopný riešiť problémy, má

nedostatočné ovládacie mechanizmy a nízku racionálnu kontrolu s možným rizikom hostilného, agresívneho správania najmä v záťažových situáciách", a na inom mieste: „Uvedená duševná zaostalosť je stav trvalý a nedá sa ovplyvniť žiadnou liečbou a ani prevýchovou, či dovedením vyšetrovaného. Rozumový deficit neumožňuje žiadne jeho pracovné zaradenie a to ani pod sústavným a odborným vedením. Nie je vzdelávateľný. Nie je schopný samostatne fungovať do tej miery, aby si dokázal plánovať a zabezpečovať dennodenné potreby."

K týmto závažným zisteniam znalkyne v odbore psychiatria posudkoví lekári nezaujali nijaké stanovisko, čo dôvodne vyvoláva pochybnosti o komplexnosti ich posudkov. Odvolací súd má za to, že pri takýchto komplikovaných situáciách je namieste prizvať aj odborného lekára - psychiatra (§ 153 ods. 8 zákona č. 461/2003 Z. z.). V každom prípade sa však odporkyňa mala týmito pochybnosťami zaoberať a jasne odôvodniť, prečo uznala L. L. za invalidného práve s 50 % mierou poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť, keď príslušná položka prílohy č. 4 zákona určuje pásmo 40 - 60 %. V popise tejto položky v zákone sa výslovne uvádza, že je treba prihliadať aj na sociálnu prispôbitosť, pričom podľa názoru odvolacieho súdu odporkyňa nedostatočne vysvetlila svoje úvahy v tejto otázke.

Tento nedostatok odôvodnenia bude musieť odporkyňa v ďalšom konaní a pri vydaní nového rozhodnutia odstrániť tak, aby bolo zrozumiteľné, na základe akej úvahy a pri akom zohľadnení ktorých faktov určila príslušnú mieru poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť syna navrhovateľky vzhľadom na jeho zostávajúcu schopnosť vykonávať zárobkovú činnosť, zostávajúcu schopnosť prípravy na povolanie resp. možnosti poskytnutia pracovnej rehabilitácie alebo rekvalifikácie (§ 71 ods. 3 písm. b/ zákona č. 461/2003 Z. z.). Tiež bude potrebné konkrétnejšie vysvetliť, ako bude odporkyňa posudzovať vplyv zdokumentovaného atopického ekzému na pracovnú schopnosť L. L., aj s ohľadom na jeho vzdelanie (predchádzajúci výkon zárobkovej činnosti resp. skúsenosti a schopnosť rekvalifikácie - § 71 ods. 8 zákona č. 461/2003 Z. z.), totiž pri oboch profesiách, ktorým sa vyučil (kuchár a ošetrovateľ) by zrejme mohlo dôjsť k zhoršeniu prejavov jeho kožnej choroby.

Odvolací súd poukazuje na to, že zákonná požiadavka na náležité a vyčerpávajúce odôvodnenie rozhodnutia je trvalým a všeobecným pravidlom; pri rozhodnutiach o invalidných dôchodkoch, ktoré závisia od posúdenia zdravotného stavu a pre posudzované osoby často výrazne určujú ich budúcu sociálnu úroveň, nadobúda osobitnú dôležitosť.

Podľa názoru odvolacieho súdu je nutné v posudku, resp. v rozhodnutí správneho orgánu, celkom jasne vysvetliť, na základe akých zistených skutočností a akých úvah bolo určenie miery poklesu vykonané. Odvolací súd poukazuje na to, že ak nie je dostatočne odôvodnený a zrozumiteľný posudok posudkového lekára, nemožno považovať za dostatočne odôvodnené ani rozhodnutie odporkyne, ktoré sa v odôvodnení obmedzí len na odkaz na takýto posudok. Odvolací súd nedokázal dostatočne identifikovať úvahy odporkyne, pričom tieto by mali byť zrozumiteľné aj priemernému účastníkovi správneho konania.

S ohľadom na vyššie uvedené sa odvolací súd z uvedených dôvodov nestotožnil so skutkovými a právnymi závermi krajského súdu uvedenými v odôvodnení jeho rozsudku o zákonnosti rozhodnutia odporkyne. Odvolací súd dospel k záveru, že rozhodnutie odporkyne je nepreskúmateľné pre nedostatok dôvodov. Preto podľa § 250j ods. 2 písm. d) v spojení s § 250ja ods. 3, § 220, § 250l ods. 2 a § 246c ods. 1 O.s.p. zmenil rozhodnutie krajského súdu, zrušil rozhodnutie odporkyne a vrátil jej vec na ďalšie konanie. V ďalšom konaní bude úlohou odporkyne presne a úplne zistiť skutočný stav veci (predovšetkým mieru poklesu schopnosti Róberta Ráčzka vykonávať zárobkovú činnosť). Na tento účel musí obstaráť dôkazy, vyhodnotiť ich a vydať rozhodnutie, z ktorého bude zjavné, ktoré skutočnosti boli podkladom na rozhodnutie, akými úvahami bola vedená pri hodnotení dôkazov a pri použití právnych predpisov, na základe ktorých rozhodovala (§ 195, § 196 a § 209 ods. 4 zákona o sociálnom poistení). Odvolací súd podotýka, že týmto rozsudkom neformuluje stanovisko k otázke, aká je v skutočnosti miera poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť u posudzovanej osoby, avšak konštatuje, že rozhodnutie odporkyne vzhľadom na vytýkané nedostatky nemožno považovať za zákonné.

V tejto súvislosti poukazuje odvolací súd aj na svoje staršie rozhodnutia (m. m. napr. 1So/111/2010, 1So/115/2010, 1So/8/2013, 1So/146/2014, 1So/31/2015), v ktorých tiež zdôrazňoval potrebu jasného odôvodnenia rozhodnutia v dávkových veciach sociálneho poistenia. Na posúdenie tejto právnej otázky je namieste primerane aplikovať aj právne názory vyjadrené napríklad v rozsudku Najvyššieho správneho súdu Českej republiky zo dňa 23.09.2009, sp. zn. 4 Ads 57/2009-53: „...Na výsledný lekářský posudek, který je v tomto řízení stěžejním důkazem, je třeba klást požadavek úplnosti a přesvědčivosti. Nenaplnění těchto požadavků je vadou řízení před správním orgánem...”

Odvolací súd navrhovateľke náhradu trov konania napriek jej úspechu v konaní nepriznal (§ 250k ods. 1 O.s.p. v spojení s ust. § 250l ods. 2 a § 224 ods. 2 O.s.p.) , pretože si žiadnu náhradu neuplatnila a v zákonnej lehote nevyčísľala.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku n i e j e prípustný opravný prostriedok.